

Kunnallisen perhepäivähoidon lakkauttaminen 1.8.2026 alkaen

Sivltk 26.02.2026 § 20
338/12.07.00.00/2025

Valmistelija sivistysjohtaja Virpi Risteelä

lin kunnan varhaiskasvatuspalveluissa kunnallisen perhepäivähoidon määrä ja kysyntä ovat vähentyneet merkittävästi viime vuosien aikana. Lasten hoitopaikkakysyntä on keskittynyt voimakkaammin päiväkoteihin. Sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 27.11.2025 (§47) käynnistää kunnallisen perhepäivähoidon lakkauttamista koskevan valmisteluprosessin. Valmistelutyön tuli sisältää selvitykset talouteen ja henkilöstöön liittyvistä vaikutuksista, lapsivaikutusten arviointi sekä ehdotus aikataulusta ja henkilöstöön liittyvistä toimenpiteistä. Valmisteluun liitetään perhepäivähoitajien ja asiakkaiden näkökulma sekä toteutetaan kuntalaisten kuuleminen. Kuntalaisille avoin kuulemistilaisuus järjestettiin 10.2.2026 Haminan koululla.

Perhepäivähoidon lakkauttamisprosessi on valmisteltu hallintolain 31§:n (asian riittävä selvittäminen), kuntalain 39§:n (päätösten perusteleminen), perustuslain 6§:n ja Lasten oikeuksien sopimuksen 3 artiklan (lapsen edun ensisijaisuus) mukaisesti. Edellä mainittujen lakien mukaisesti - jos valmisteilla oleva päätös vaikuttaa merkittävästi lapsiin - on vaikutukset selvitettävä dokumentoidusti. Tarvittavat selvitykset, kyselyt ja kuulemiset on toteutettu osana valmistelutyötä ja ovat esityslistan liitteinä.

Lakkauttamis päätöstä valmisteltaessa on vertailtu sivistystoimen talouden näkökulmasta kolmea eri vaihtoehtoa: 1. perhepäivähoidon jatkuminen ennallaan, 2. perhepäivähoidon supistuminen hoitajien eläköitymisten myötä, 3. perhepäivähoidon lakkaaminen ja lasten siirtyminen päiväkoteihin. Vertailun tuloksena voidaan todeta, että perhepäivähoidon ylläpitäminen ei edes supistettuna ole taloudellisesti kestävä tilanteessa, jossa taloustilanne vaatii selkeitä sopeuttamistoimia. Päiväkotien kapasiteetti riittää kattamaan asiakastarpeen ja myös valtaosa asiakkaiden toiveista tukee tätä ratkaisua.

Kunnan tulee turvata laadukas varhaiskasvatus kustannustehokkaasti ja ennakoida lapsimäärän kehitystä. Keskittämällä varhaiskasvatus päiväkoteihin voidaan varmistaa yhdenmukainen palvelu, henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä resurssien tehokas käyttö. Perheiden toiveet ovat painottuneet selkeästi päiväkotihoidon viimeisimmän asiakasmaksulain muutoksen jälkeen. Suurin osa varhaiskasvatushakemuksista kohdistuu päiväkoteihin, mikä kertoo selkeästi kysynnän suunnasta. Aikavälillä 3.5.24 - 1.11.25 käsiteltiin 227 kunnallista varhaiskasvatushakemusta, joista 6 kohdistui perhepäivähoitoon. Kunnan laskeva lapsimäärä tarkoittaa, että varhaiskasvatuksen palveluja ei ole jatkossa enää järkevää hajauttaa useisiin eri toimintamuotoihin. Perhepäivähoitopalvelun lopettaminen lin kunnassa on taloudellisesti ja toiminnallisesti perusteltua.

Varhaiskasvatuslaki (540/2018) määrittelee varhaiskasvatuksen järjestämisen ja sen toimintamuodot, joihin kuuluu myös perhepäivähoito. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus toiminta. Varhaiskasvatuslaki koskee kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan järjestämää tai tuottamaa päiväkotitoimintaa ja perhepäivähoitoa. Kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta niin laajasti ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa on tarvetta. Varhaiskasvatuksen järjestäjän on varmistettava, että palvelut vastaavat lakisääteisiä vaatimuksia ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018) säättää perhepäivähoitajan kelpoisuudesta ja henkilöstömitoituksesta. Laki ei velvoita kuntaa ylläpitämään perhepäivähoitoa, jos tarvetta ei ole. Kunnan velvollisuus on

järjestää varhaiskasvatusta riittävästi ja tarkoituksenmukaisesti – toimintamuodon valinta perustuu kunnan arvioon tarpeesta ja resurssien tehokkaasta käytöstä.

Taloudelliset vaikutukset:

Perhepäivähoidon kustannukset ovat korkeammat kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Yhden lapsen vuosihinta perhepäivähoidossa on lin varhaiskasvatuspalveluissa 15 000 €, mikä ylittää muun varhaiskasvatuksen kustannukset. Vuositasolla säästö perhepäivähoidosta luopumisesta on 345 000€. Alla taulukoituna lin kunnan varhaiskasvatuspaikkojen vuosihinnat:

Hinta €/lapsi	
Kunnallinen päiväkotito	10 864
Kunnallinen perhepäivähoito	15 000
Yksityinen varhaiskasvatus	9 498
Avoin varhaiskasvatus	21 265

Vaikutukset henkilöstöön:

lin kunnassa on seitsemän vakituista omassa kodissaan työskentelevää perhepäivähoitajaa, joista yksi on tehtävästään vapaalla. Osan hoitajista eläköitymisikä on lähivuosina. Työnantaja mahdollistaa kaikille vakituksessa työsuhteessa työskenteleville perhepäivähoitajille työsuhteen jatkumisen päiväkotiyksiköissä. Siirto on huomioitu talousarviovalmistelussa sekä osana YT-prosessia.

Vaikutukset lapsiin ja asiakasperheisiin:

Kunnallisen perhepäivähoidon lapsille tarjotaan hoitopaikka kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti lähimmästä tarkoituksenmukaisesta päiväkodista. Siirtymä suunnitellaan yhteistyössä perheiden kanssa. Lapsivaikutusten arvioinnissa on selvitetty päätöksen tai toiminnan vaikutuksia lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen. Lapsivaikutusten arviointi on väline lasten etujen selvittämiseen tehtäessä lapsiryhmää (esimerkiksi tietyn päiväkodin tai koulun lapset) tai yleisesti lapsia (esimerkiksi kunnan kaikki lapset) koskevaa päätöstä. Lapsivaikutusten arvioinnin erityisenä perustana on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 3.1 artiklassa edellytetty lapsen edun ensisijaisuuden periaate. Lasten ja nuorten osallisuus ja kuuleminen on olennainen osa lapsivaikutusten arviointia.

Perhepäivähoidon lakkauttamisprosessin valmistelussa toteutettiin ennakoarviointi valmisteilla olevan päätöksen vaikutuksista. Lapset osallistettiin ikätasolleen sopivalla tavalla toteuttamalla heidän kuulemisensa omien tuttujen perhepäivähoitajien toteuttamana. Lapset piirsivät ajatuksiaan perhepäivähoidosta. Heidä myös haastateltiin heidän kokemuksistaan liittyen päiväkoteihin, joissa he ovat olleet varahoitopäivinä. Lasten kuulemisesta nousi positiivisia ajatuksia liittyen perhepäivähoitoon että päiväkoteihin. Yksi yksittäinen lapsi ei pitänyt varahoitopaikastaan.

Keskeisiä kysymyksiä lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamisessa ovat seuraavat:

- Mitä ovat vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä?
- Minkälaisia vaikutukset ovat eri lapsi- ja nuorisoryhmiin?
- Miten erityisesti heikommassa asemassa olevien lasten ja nuorten asemaa voitaisiin parantaa?
- Miten lapsia ja nuoria kuullaan ja mitkä ovat heidän näkemyksensä asiassa?

- Miten myönteisiä vaikutuksia voitaisiin vahvistaa ja kielteisiä vaikutuksia poistaa tai ainakin lieventää?

Lyhyellä aikavälillä muutos perhepäivähoidon lakkaamisesta voi aiheuttaa osalle lapsista siirtymävaiheen epävarmuutta ja muutokseen liittyvää jännitystä. Lapsen arjen rytmi, hoitopaikan ihmissuhteet ja oppimisympäristö muuttuvat. Tämä koskee kuitenkin kohtuullisen pientä joukkoa, yhteensä 19 perhettä. Huolellisella siirtymäsuunnittelulla voidaan varmistaa, että lasten oikeus turvalliseen, jatkuvaan ja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen toteutuu myös muutoksessa. Pitkällä aikavälillä vaikutukset lapsiin ovat pääosin myönteisiä. Päiväkodeissa varhaiskasvatuksen resurssit, pedagoginen osaaminen, erityisen tuen palvelut sekä vertaisryhmät ovat laajemmin ja monipuolisemmin saatavilla kuin perhepäivähoidossa. Tämä vahvistaa lasten oikeutta yhdenvertaisiin ja laadukkaisiin palveluihin.

Pienimmille lapsille läheisyys ja pysyvät suhteet ovat erityisen merkityksellisiä. Muutoksessa korostuu rauhallinen tutustuminen päiväkotiin ja turvallisen kiintymyssuhteen rakentuminen henkilöstöön. Päiväkotien moniammatillisuus ja erityisopetuksen tuki voidaan järjestää keskitetysti ja säännöllisesti, mikä parantaa palvelujen saavutettavuutta. Suuremmissa ryhmissä on enemmän mahdollisuuksia löytää sopivia leikki- ja oppimiskumppaneita ja saada ohjattua tukea vuorovaikutustaitoihin. Muutoksen yhteydessä heikoimmassa asemassa olevien lasten asemaa voidaan parantaa seuraavilla asioilla: yksilöllisellä siirtymäsuunnitelmalla, joka huomioi esimerkiksi tuen tarpeet, kielen kehityksen tai perheen elämäntilanteen, tiiviillä yhteistyöllä huoltajien kanssa, jotta mahdolliset huolenaiheet tunnistetaan varhain, varmistamalla, että päiväkodeissa on riittävät tukipalvelut, kuten erityisopettajan tuki ja aikaisella tutustumisella ja porrastetulla aloituksella, joka vahvistaa lapsen turvallisuuden tunnetta.

Muutoksen myönteisiä vaikutuksia voidaan vahvistaa suunnittelemalla siirtymävaihe tiiviissä yhteistyössä perheiden kanssa, takaamalla lapselle pysyvät aikuiskontaktit päiväkodissa heti varhaisessa vaiheessa, varmistamalla, että lapsen aiemmat hoidon vahvuudet ja rutiinit siirtyvät mukana, tukemalla vanhempia muutoksen aikana esimerkiksi keskusteluilla, tutustumiskäynneillä ja selkeällä tiedottamisella, huolehtimalla ryhmäkokojen hallinnasta ja henkilöstömitoituksesta, jotta vastaanotto uusissa ryhmissä on rauhallinen ja kiireetön. Muutoksen kielteisiä vaikutuksia voidaan lieventää seuraavilla asioilla; porrastamalla siirtymää ja tarjoamalla tarvittaessa useita tutustumiskertoja, seuraamalla lapsen sopeutumista ja tekemällä tarvittavia tukitoimia heti alkuvaiheessa, huomioimalla sisarukset ja sijoittamalla heidät samaan yksikköön.

Kunta järjesti valmisteluprosessiin liittyen kuntalaisille avoimen kuulemistilaisuuden, johon osallistui seitsemän kuntalaista. Sekä osallistujamäärä että palautteen vähäisyys kuvaavat osaltaan sitä, että muutos koskee vain pientä osaa kuntalaisista, eikä lapsiin tai asiakkaisiin kohdistuva vaikutus ole laaja. Lisäksi asiakkaille on toteutettu kysely, jonka avulla on kartoitettu asiakasperheiden huolenaiheita ja toiveita.

Toteutettujen selvitysten ja vaikutusten arviointien myötä sivistyslautakunnalle esitetään kunnallisen perhepäivähoidon lakkauttamista yhtenä kunnan taloustilannetta sopeuttavana toimenpiteenä.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Risteelä Virpi lin kunta

Päätösesitys

Sivistyslautakunta päättää lakkauttaa kunnallisen perhepäivähoidon 1.8.2026 alkaen. Vakinaisille perhepäivähoitajille tarjotaan työtä päiväkotiyksiköistä. Asiakkaina olevat lapset siirretään päiväkotiyksiköihin 1.8.2026 alkaen.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.